

10.1. Alapfogalmak
10.2. Keresztyén öko-etika
10.3. Történeti mérföldkövek

10. Környezeti etika. Öko-etika. Időszerű kérdések

10.1. Alapfogalmak

A **környezetvédelem** alatt a **teremtet világ, az ember és a körülvevő környezeti szféra védelmét** értjük. A mindennapi életet meghatározó kérdésről van szó, ezért másodlagosan kezelni vagy megkerülni nem lehet. **Az emberi élet feltételét jelenti, ezért megkárosítani, kizsákmányolni, rombolni, szennyezni, visszafordíthatatlanul tönkretenni nem szabad, hiszen az ember/az emberiség létét, egészségét károsítja és befolyásolja.**

A bioetikában használt fogalmak tisztázását követhetjük nyomon.

A **környezet**, vagy ***szubhumán*** világ, az, mely az embert körülveszi és amelybe alapvető szükségletei gyökereznek. Kétféle lehet:

- **természetes környezet**—a **teremtési rend során létrejött fizikai világot** értjük (felszíni formák, éghajlat, levegő, víz) a benne levő élettel és állatvilággal együtt;

- **mesterséges környezet**—az ember által létrehozott **művi környezet**, mely az ember számára magasabb fokú életkövetelményeket és védelmet biztosít. Ismertek még a *humanizált, antropizált, kulturizált* környezet megnevezések is (Rezi, 2005).

Az ökológia fogalma görög gyökerű kifejezés, az ***oikos*=ház**, környezet, háztartás és ***logia*=tan**, ismeret szavakból áll össze. **Az a tudományág, mely az élőlények és környezetük közt fennálló kölcsönhatás vizsgálatával, gondozásával, fenntartásával, fejlesztésével foglalkozik.**

A fogalmat **E. Haeckel német biológusprofesszor használta elsőként 1866-ban.** A tudatos környezetvédelem a környezetkárosítás következtében indult útjára, jöllehet a környezetgazdálkodás egyidős az emberi kultúrával, hiszen l é t f e n n t a r t á s á t v a d á s z a t b ó l , növénytermesztésből, fakitermelésből gyűjtögetésből biztosította.

Az utóbbi évtizedekben a környezetkárosodás veszélye annyira megnőtt, hogy napirendi téma lett. Az emberiség rádöbbsent, hogy kénytelen átértékelni életvitelének formáit, lehetőségeit, eszközeit és módjait, mert a Föld biológiai egyensúlya vésszesen megbomblott.

Ismeretterjesztő [VIDEÓ](#)

<div>K-MOOC</div> <div>ÓBUDAI</div> <div>EGYETEM</div> <div>10.1. Alapfogalmak</div> <div>10.2. Keresztyén öko-etika</div> <div>10.3. Történeti mérföldkövek</div>	<div>BIOETIKA</div> <div>ÉLET-, CSALÁD-, EGÉSZSÉG- ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM</div> <div>10. Környezeti etika. Ökoetika. Időszerű kérdések</div> <div>10.2. Szemelvények a keresztyén öko-etikából</div> <div> <p>Abert Schweitzer az élet tiszteletének nagy etikus-teológusa nyilatkozza: „az eddigi erkölcsanak abban hibáztak, hogy csupán az emberek közti viszonyt tárgyalták. A valóságban azonban azt kell megfogalmazni, hogy milyen magatartás kell tanusítanunk a világgal és valamennyi megismerhető élettől szemben. Az ember akkor erkölcsös, ha számára az élet, mint olyan szent, tehát a növények, állatok és embertársai élete.” (Bostron, 1962)</p> <p>A Zsolt 24,1 arra figyelmeztet, hogy „a Föld Istené”, mi csak időlegesen vettük bérbe azt és felelősen kell éljünk vele. „Az ember, amikor környezetét rombolja, annak tárgyi és kulturális értékeit pazarolja, ezzel nemcsak önmaga környezetét szegényíti meg, de önmaga értéktartalmának gyarapítását is hátráltatja” (Rezi, 2005)</p> <p>A természet forrásainak idői vonatkozása hangsúlyos. A tékozló fiú (Lk 15) példázatából kiindulva értjük, meg, hogy az idő előtt kivett, elhasznált, eltékozolt érték az élet beszűküléséhez vezet, öncélú és nem számol a következményekkel.</p> <p>Az embernek—az Ószövetség tanítása szerint— a természet felhasználása adatott feladatul (1Móz 2, 15), nem a kifosztása, kihasználása. Isten parancsa a teremtet világ feletti uralkodásra nem a kizsákmányolásra buzdít, hanem a felelős gondoskodásra.</p> <p>Jézus tanításában a gondviselésre helyezett hangsúly tűnik elő. Isten gondviselése minden élőlényre kiterjed (Mt 25/ 26,36-44/ Lk 22,39-46).</p> <div> <p>A teremtet világ védelme olyan erkölcsi követelmény, amely minden más értékmegvalósítás előfeltételét képezi. Élet nélkül nincs kultúra, nincs ember, aki közreműködjön a céljai megvalósításában.</p> <p>Az ember emberi hivatásának mond ellent, egyenesen bűnt követ el, amikor rombolja, szennyezi a környezetét (Rezi, 2005).</p> </div> <p>A vallások szerepe a környezeti etikában</p> <p>VIDEÓ</p> <p>(Megjegyzés: a videót elég a 18. perctől követni)</p> </div>	<div>KOVÁCS SZABOLCS</div> <div>BABEŞ-BOLYAI</div> <div>TUDOMÁNYEGYETEM</div>
--	---	---

10.1. Alapfogalmak
10.2. Keresztyén öko-etika
10.3. Történeti mérföldkövek

10. Környezeti etika. Ökoetika. Időszerű kérdések

10.3. Történeti mérföldkövek

Amikor a 14. század elején az ágyúöntés elkezdődött, az ökológiai hatás abban nyilvánult meg, hogy **a környező erdők és hegyek fa, vasérc, kálisó, kén tartalékait kezdték kiaknázni**. Ez a beavatkozás sok helyen részleges erózióhoz vezetett. **Londonban már 1250 körül a barnaszén égetéséből származó szmog problémát jelentett**, mára a szmogkérdés globális méretet öltött. A szmog mellett jelentős a szemét felhalmozódásának, a népességszaporodás és ellátottság problémája (White, 2005).

A technika fejlődése által a nyugati világ a 15. században jelentős gazdasági előnyre tett szert a Föld más régióihoz képest. A vízenergia, a szélenergia, a hajózás, a matematika tudományok fejlődése eredményezte, hogy a nyugati világ, Spanyolország, Portugália, Anglia, Hollandia, meghódíthatták és gyarmatosították a távoli kontinensek országait—sokszor mértéktelenül kizsákmányolva azokat.

A 19. század ipari forradalma teljesen átalakította a nemzetek demográfiai arculatát. Az **urbanizálódó társadalom a megélhetés végett a városok felé húzódik, egyre magasabb fokú életvitelt biztosított magának**. Ezzel párhuzamosan a természethez való kötöttsége csökken, ezáltal a felelősségérzete is. **Az ipari termelés fő mozgatórugója már nem a lokális, hanem a globális igény, a gazdasági profit**. A környezeti források (víz, fa, szén, kőolaj, gáz) kiaknázása miatti károsodás nem válik döntő szemponttá.

Fel kell ismernünk, hogy több, mint száz évvel ezelőtt a tudomány és a technika, melyek addig különálló területek voltak, olyan hatalmat adtak az emberiségnek, mely felett—az ökológiai hatások láttán—elvesztettük az uralmat. Amennyiben ez a tétel valós, a keresztyénséget nagy felelősség terheli (White, 2005).

A hitrendszer és környezeti etika

David N. Livingstone újraértékeli a nyugati hagyomány és környezetgazdálkodás etikai kérdéseit. Megállapítása szerint **a környezetétől elidegenedett embert a keresztyén tanításokba gyökerező magatartásváltozásban találjuk meg**.

A keresztyénség győzelme a pogányság felett nem csak lelki forradalomnak számított. **A győztes „jogot” formált arra, hogy mindazt, amit legyőzött uralma alá hajtson**. A pogányság animizmusából eredő természetiszteletet felváltotta a keresztyén fölényesség és a természeti dolgok közönyös kiaknázása (Livingstone, 2005)

Ismerve a jelenkor környezetvédelmi kihívásait, érdemes megfontolni a 18. századi kvéker vasgyárosok profit korlátozását. Az ember gondnoki/gondozói tudatossága régi hagyományba gyökerezik, és a keresztyénségen belül alkalmas támaszt nyer annak fenntartására.

Vajon remélhető, hogy a keresztyén örökség ilyen rejtett kincset a felszínre hozva elindítson egy a környezettel szembeni tudatos bánásmódot (Livingstone, 2005)?

Etikai következtetések és megfontolások

A) Erkölcsi szempont—azokat az okokat soroljuk ide, melyek az ember környezete iránti felelőtlen magatartásból erednek.

- a természet kincseinek leértékelése, felelőtlen kihasználása. Állat és növényfajok kihalása és veszélyeztetése;
- önző gondolkodás és következményei. A profitszerzésen túl érdektelenné válik a vízbe, levegőbe, természetbe kerülő hulladékanyag iránt (Lásd: Verespatak-ügy).
- a hadiipar és vegyipar okozta kísérleti szennyeződések, radioaktív hulladék nagy területen és hosszú éveken keresztül fejt ki romboló hatását (Lásd: Csernobil, Fukushima, Kolontár-vörös iszap);

B) Hiányos ismeretek—a technológiai ismeretek, felfedezések beláthatatlan következményei tartoznak ide. Az ipari mértékben előállított vegyszerek és használatuk nincs összhangban a hosszú távú ökológiai felelősségvállalással.

C) Demográfiai tényező—a felgyorsult népességszaporodás problémája tartozik ide. Az egyre szaporodó népesedés több élelmet, vizet, levegőt igényel. Ahhoz, hogy ez a feltétel adott legyen több és felelősebb eljárás szükségeltetik a politikum, a gazdasági szféra és az egyházi vezetés részéről.

Ismeretterjesztő **VIDEÓ**